

Innspill fra Frivillighet Norge

Frivillighet Norge ønsker å supplere med perspektiver som vi anser som viktig for å bedre forholdene for barn i fattige familier på kort og lang sikt.

Stat, fylke og kommune inntar ofte et instrumentelt perspektiv i sin tilnærming til frivillig sektor. I samarbeidsrelasjoner i kommunene kommer dette gjerne til uttrykk på to måter:

1. Kommunene setter ensidig premissene for hvordan lag og foreninger kan bidra til å oppfylle kommunens egne mål.
2. Kommunen er opptatt av hvordan man kan bruke eller utnytte den ressursen frivillig sektor representerer.

Dette er en tilnærming som er lite fruktbar fordi frivillig lag og foreningers aktiviteter er formålsstyrte, ikke offentlig styrte. Barn og unge er med i korps fordi de synes det er gøy og spille musikk sammen med andre. I dette perspektivet kan man ikke bruke eller utnytte frivilligheten, men man kan spørre lag og foreninger hvordan, og hva som må til, for at de kan bidra i dialog med kommunen.

Hvert år kårer KS og Frivillighet Norge sammen Årets frivillighetskommune. Under er det listet opp noen viktige kvaliteter ved disse kommunene. Kommunen har tilrettelagt for:

- For at den vedtatte frivillighetspolitikken er utviklet i dialog med frivillig sektor lokalt
- At det er etablert en koordinatorfunksjon for frivillighet
- At det er etablert ulike faste strukturer for dialog og samhandling
- Utnyttelse av offentlige lokaler
- At det søkes statlig tilskudd som brukes i samarbeid med frivillige lag og foreninger
- Utvikling av sømløse ordninger i tiltak rettet mot barn og unge som involverer ulike kommunale virksomheter.

Dette er eksempler som viser hvordan kommunen inntar rollen som tilrettelegger for frivillig sektor gjennom en frivillighetspolitikk. Man kan si at frivillighetspolitikken i disse kommunene er en strukturell forutsetning for at utvikling av dialog og konkret samhandling mellom sektorene kan skje. Det at frivillighetspolitikken blir til i dialog med lokale lag og foreninger sikrer at de kan bidra på sine premisser og forutsetninger.

For Frivillighet Norge er det viktig at det offentlige anerkjenner at deltakelse i seg selv har en egenverdi, og at dette skaper en rekke merverdier som er viktig for den enkelte, for kommunen og for samfunnet som sådan. Merverdiene er bi-effektene av de primæraktivitetene som lag og foreninger driver med. I Norge er frivilligheten representert gjennom et stort mangfold av aktiviteter som skaper viktige merverdier for svært mange barn og unge.

Under har vi beskrevet noen viktige merverdier som kan spille inn i barn og unges deltakelse i aktiviteter i regi av frivillige lag og foreninger.

Normalitet

Sosial utvikling skjer alltid i samspill med andre. Barn og unge som lever i familier med vedvarende lavinntekt deltar i mindre grad i aktiviteter i regi av lokale lag og foreninger, men har ofte kontakt med forskjellige støtte/hjelpefunksjoner - i offentlig regi.

Det som kjennetegner aktivitetene i en hvilken som helst frivillig organisasjon, er at den eller de som deltar kan utvikle seg i et fellesskap, og knytte vennskap med andre unge. Dette er noe som også foreldre som regel er opptatt av. At aktiviteten skjer innenfor en normalsituasjon, er en kvalitet i det sosiale samspeillet som nesten ikke kan overdrives.

Mestring

For å oppnå og oppleve mestringsfølelse er man avhengig av flere byggesteiner. Når man er med i en aktivitet i regi av en frivillig organisasjon, så deltar man gjerne i noe man er interessert i, i et miljø hvor man etter hvert føler seg trygg. Aktiviteten preges av et fellesskap der alle, uavhengig av bakgrunn og personlig forhistorie, kan dyrke en felles interesse som alle synes er morsomt. For mange har dette noe å si for selv tilliten fordi barnet får økt kompetanse i den felles aktiviteten og positive tilbakemeldinger fra andre jevnaldrende og voksne, som betyr noe. Viktige kvaliteter i mestringsprosessen er at den henter kraft i form av noe som er egenmotivert og lystbetont – og ikke som en del av noe som er initiert av andre.

Endringserfaring

Over tid kan økt mestring i aktiviteten skape rom for å ta mer ansvar, for eksempel å ivareta nye deltakere som kommer til. Erfaringen av å bety noe for andre, er viktig i alle typer relasjoner. Men den betyr kanskje mer for barn og unge som av ulike årsaker har hatt dårlige forutsetninger til å erfare dette tidlig. Som aktivt medlem i frivillige organisasjoner ser man liknende vekstprosesser når unge tilegner seg kompetanse som trener eller instruktør, eller tar på seg ansvar eller verv som økonomiansvarlig, styreleder eller sekretær og på den måten får kunnskap om demokratiske prosesser i samhandling med andre.

Eksemplene over viser hvordan ulike former for merverdier konkret spiller inn som bieffekter av de aktivitetene organisasjonene driver.

For sårbare barn som ofte går under radaren, har dette likevel lite å si fordi de lokale frivillige organisasjonene ikke vet hvilke behov kommunen har, og hvilke barn som er i en sårbar livssituasjon. Forutsetningen for økt deltakelse blant sårbare barn og unge er at kommunene har en frivillighetspolitikk med virkemidler som legger til rette for dialog og møteplass-strukturer mellom kommune og lokale frivillige lag og foreninger. Dette kan bidra til å utløse flere av de ressursene og merverdiene lag og foreninger representerer.

Økt deltakelse

Årlig gjennomfører vi undersøkelsen Frivillighetsbarometeret. Ferske tall fra 2022 viser at kun 1/3 av alle barn som måtte avslutte sine fritidsaktiviteter før nedstengningen av samfunnet har kommet tilbake igjen. Dette er et dramatisk lavt tall!

Vi gir råd til våre medlemmer om hvordan de kan arbeide for økt deltakelse ved å nå ut til sårbare barn og unge. Men alle må bidra. Kommunene må nå aktivt begynne å kanalisere barn og unge, til de frivillige organisasjonene. Dette gjelder: Frivilligsentraler, frivilligkoordinatorer, ansatte i NAV som arbeider med familier med vedvarende lav inntekt, barnevernet, rådgivertjenesten, helsestasjoner.

Det er spesielt en ting de lokale organisasjonene etterspør, og det er en dør inn til kommunen. Det at det finnes et sted i kommunene, organisasjonene kan henvende seg for å bidra til at alle barn og unge skal få muligheten til å delta er veldig viktig.

I lag og foreninger er det plass til mange flere! Bruk gjerne Ungfritid.no, slik at de kan kobles til rett forening og aktivitet.